

Vlaams
Parlement

ingediend op **400** (2019-2020) – Nr. 1
1 juli 2020 (2019-2020)

Voorstel van resolutie

van Orry Van de Wauwer, Joris Nachtergaele, Katia Segers,
Emmily Talpe en Jeremie Vaneekhout

over de nakende uitvoering van de doodstraf
tegen professor Ahmadreza Djalali in Iran

TOELICHTING

Ahmadreza Djalali, geboren in Iran, studeert geneeskunde en specialiseert zich in rampengeneeskunde. In 2009 krijgt hij de mogelijkheid om een PhD-programma te volgen aan een medische universiteit in Zweden. Vanaf dat moment vestigt hij zich definitief in Europa, meer bepaald in Zweden, waar hij ook de Zweedse nationaliteit verkrijgt. Hij doceert er aan het Karolinska-instituut, de medische universiteit in Zweden, en treedt ook geregeld op als gastdocent van de VUB in België en van de UPO-universiteit in Italië.

In april 2016 neemt hij deel aan een reeks workshops op uitnodiging van de universiteit van Teheran en de universiteit van Shiraz. Op 25 april, enkele dagen voor zijn terugkeer naar Zweden, wordt hij door agenten van het ministerie van Inlichtingen op een Iraanse autosnelweg gearresteerd. Ruim een week later wordt hij op een onbekende locatie vastgehouden, waarna hij overgebracht wordt naar de beruchte Evingevangenis in het noordwesten van Teheran. Daar wachten hem zeven maanden eenzame opsluiting. In die periode wordt hij ondervraagd en onder druk gezet om voor de camera een uitgeschreven verklaring af te lezen. Zijn vraag om bijstand van een advocaat wordt afgewezen, waardoor hem het recht op wettelijke verdediging ontzegd wordt.

Pas in december 2016 krijgt hij de toestemming om een advocaat te ontvangen. Dat contact wordt echter bemoeilijkt door onregelmatige verplaatsingen tussen de afdeling waar hij gevangen zit en de gesloten afdelingen in de Evingevangenis. Intussen proberen zijn ondervragers hem te dwingen tot de bekentenis dat hij een spion is voor een 'vijandige regering'. Professor Djalali weigert echter aan die druk toe te geven. Daarop dreigen zijn ondervragers hem te beschuldigen van 'vijandschap tegen God', een misdrijf waarop de doodstraf staat. Uit protest besluit hij op 26 december in hongerstaking te gaan. Zijn gezondheid gaat snel achteruit, waarna hij opnieuw naar een gesloten afdeling wordt overgeplaatst.

Op 31 januari 2017 verschijnt een verzwakte Djalali zonder zijn advocaat voor de Revolutionaire Rechtbank in Teheran. De voorzitter van die rechtbank beschuldigt hem van spionage, een misdrijf waarop de doodstraf staat. Bovendien zet de voorzitter hem onder druk om een andere advocaat te nemen, zo niet zal de rechtbank iemand aanwijzen.

Intussen is een wereldwijde actie door Amnesty International gestart. Amnesty International, dat zijn dossier al geruime tijd volgt, vraagt de vrijlating van Djalali, tenzij hij wordt beschuldigd van een internationaal erkend feit en een eerlijk proces krijgt.

Intussen weigert de voorzitter van de rechtbank ook de nieuwe advocaat van Djalali, waardoor hij zonder wettelijke vertegenwoordiging zit. Om die reden hervat hij zijn hongerstaking op 15 februari 2017, waarna zijn gezondheid andermaal snel achteruitgaat. In augustus 2017 kan Djalali een brief de wereld insturen waaruit blijkt dat de Iraanse autoriteiten hem in 2014 aangespoord hebben om informatie over de Europese staten te verzamelen. In die brief bevestigt hij dat hij dat geweigerd heeft omdat hij een wetenschapper en geen spion is.

Op 21 oktober 2017 veroordeelt de rechtbank Djalali tot de doodstraf omdat hij volgens het vonnis in 2000 voor Israël zou hebben gespioneerd. Er is geen schriftelijke kopie van het vonnis beschikbaar en evenmin wordt er een bewijs geleverd. Amnesty International voert andermaal actie en dringt aan op zijn onvoorwaardelijke vrijlating. Wereldwijd volgen er protesten en in verschillende landen worden er parlementaire resoluties ter ondersteuning van professor Djalali goedgekeurd. Tegelijkertijd dienen verschillende regeringsleiders, onder wie

voormalig minister-president Geert Bourgeois, een gratieverzoek in. Bovendien wordt gepleit voor een opschorting van de doodstraf.

In 2018 wordt de vrouwelijke advocaat van Djalali gearresteerd op beschuldiging van 'verspreiding van propaganda tegen het systeem' en de verstoren van de openbare orde. Intussen verslechtert de gezondheidstoestand van professor Djalali, maar hij krijgt geen toegang tot een gepaste medische verzorging. In het najaar moet hij dan met spoed geopereerd worden. Op 17 juni 2018 beslist het hoogste gerechtshof in Iran dat het doodsvonnissen tegen hem niet meer kan worden herzien. Aangezien daarmee alle rechtsprocedures uitgeput zijn, kan de doodstraf op elk moment uitgevoerd worden. Het lijkt erop dat buiten internationale druk niets nog de Iraanse autoriteiten verhindert om de executie uit te voeren.

In 2018 en 2019 blijven vooral België, Zweden en de Europese Unie druk zetten op Iran om de veroordeling van Djalali ongedaan te maken. Ondanks die internationale druk zwichten de Iraanse autoriteiten niet. Meer nog, in augustus 2019 wordt Djalali plots weggebracht naar een onbekende locatie. Dat roept internationale verontwaardiging op omdat dit soort van verdwijningen niet alleen een grove mensenrechtenschending inhoudt, maar bovendien het risico op foltering en andere mishandelingen vergroot. Na zware druk brengen de Iraanse autoriteiten hem terug naar de gevangenis.

In 2020 houdt de COVID-19-pandemie lelijk huis in Iran. Ook de Evingevangenis, waar de hygiënische omstandigheden uitermate bedroevend zijn en de cellen vaak overbevolkt zijn, wordt zwaar getroffen. Djalali, die na drie jaar gevangenschap erg verzwakt is, is bijzonder vatbaar voor het virus. Op 18 maart kondigen de Iraanse autoriteiten aan dat gevangenen die beschuldigd zijn van 'veiligheidsovertredingen' en daarvoor een celstraf van vijf jaar of minder uitzitten, gratie krijgen in de hoop de verspreiding van het coronavirus in de gevangenissen af te remmen. Onder hen zijn ook een aantal buitenlandse gevangenen of gevangenen met een dubbele nationaliteit. Professor Djalali komt echter niet voor die gratie in aanmerking.

Orry VAN DE WAUWER
Joris NACHTERGAELE
Katia SEGERS
Emmily TALPE
Jeremie VANEECKHOUT

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de eerdere resoluties die in het Vlaams, Federaal en Europees Parlement werden goedgekeurd over het lot van professor Djalali;
 - 2° de opschorting van de samenwerking van de Vlaamse universiteiten met de Iraanse kennisinstellingen;
 - 3° de initiatieven die het middenveld in België voor professor Djalali hebben genomen;
 - 4° de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van 1948;
 - 5° het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten van 1966 (IVBPR), waarbij Iran partij is;
 - 6° de VN-grondbeginselen voor de bescherming van alle personen in enigerlei vorm van detentie of gevangenschap uit 1988 en de VN-standaardminimumregels voor de behandeling van gevangenen, de zogenaamde Nelson Mandelaregels, uit 2015;
 - 7° de internationale medische en academische contacten die professor Djalali heeft bij de uitoefening van zijn beroep als gespecialiseerd arts in de rampengeneeskunde en als docent aan diverse universiteiten;
 - 8° de schending van de rechten van professor Djalali toen hij in april 2016 in Karaj door de veiligheidsdiensten van het Iraanse ministerie van Informatie werd aangehouden en gedurende drie maanden werd opgesloten in de isoleercel in de Evingevangenis, zonder enige bijstand van een advocaat, waarna hij door foltering en mishandeling werd gedwongen om een bekentenis af te leggen;
 - 9° de absolute onmenselijkheid van de doodstraf, waarvoor geen enkele morele, juridische of religieuze verantwoording kan worden ingeroepen;
 - 10° de gezamenlijke verklaring van de Europese Unie en de Raad van Europa van 9 oktober 2017 waarin wordt gesteld dat de doodstraf onverenigbaar is met de menselijke waardigheid, en dat de doodstraf onmenselijk en ontrend is, geen afschrikwekkend effect heeft, en juridische fouten onomkeerbaar en fataal maakt;
 - 11° de vaststelling van Human Rights Watch dat al enkele jaren in Iran het hoogste aantal executies per capita ter wereld plaatsvindt, waarbij die executies vaak het gevolg zijn van oneerlijke processen en er vaak ook minderjarigen ter dood worden veroordeeld;
 - 12° het antwoord van Vlaams minister-president Jan Jambon in de commissie Buitenlands Beleid van 23 juni, waarin hij aangeeft dat hij zich op korte termijn bij zijn diensten zal beraden, de sterktes en zwaktes van Vlaanderen indachtig, om na te gaan wat het meest adequaat is om in dit dossier toch nog initiatief te nemen;
- overwegende dat:
 - 1° er nog altijd mensen worden gearresteerd die zowel de Iraanse nationaliteit als de nationaliteit van een EU-lidstaat hebben, en dat die burgers na hun arrestatie langdurig in afzondering worden opgesloten en ondervraagd, zonder waarborgen en normen voor een eerlijke procesgang, en dat ze veroordeeld worden tot lange gevangenisstraffen of tot de doodstraf op grond van vage of niet-gespecificeerde aantijgingen in verband met de nationale veiligheid of spionage;
 - 2° er veel gevallen gemeld zijn van onmenselijke en vernederende omstandigheden, met name in de Evingevangenis, en van een gebrek aan adequate toegang tot medische zorg tijdens de detentie in Iran, wat in strijd is met de standaardminimumregels van de Verenigde Naties voor de behandeling van gedetineerden;

- 3° professor Djalali, de in Iran geboren Zweedse wetenschapper en arts, sinds april 2016 in de Evingevangenis zit en in oktober 2017 ter dood werd veroordeeld op beschuldiging van spionage;
 - 4° het hoogste gerechtshof van Iran op 17 juni 2018 beslist heeft dat het uitgesproken doodsvonnis niet meer kan worden herzien, waardoor elke beroepsprocedure onmogelijk is en de doodstraf op elk moment kan worden uitgevoerd;
 - 5° Iran de doodstraf nog steeds veelvuldig toepast en Iraanse mensenrechten-activisten die ijveren voor de afschaffing van de doodstraf, veroordeeld worden tot jarenlange gevangenisstraffen;
 - 6° professor Djalali geen aanspraak kon maken op de algemene gratie van 18 maart 2020 die naar aanleiding van de COVID-19-epidemie werd toegekend aan gevangenen die beschuldigd zijn van 'veiligheidsvertredingen';
- verzet zich met klem tegen de nakende uitvoering van de doodstraf van professor Ahmadreza Djalali;
 - verlangt de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating van professor Djalali, tenzij hij opnieuw wordt berecht overeenkomstig internationale normen, met respect voor de rechten van de verdediging;
 - vraagt de Vlaamse Regering om:
 - 1° er bij de Iraanse autoriteiten voor te pleiten dat ze gratie verlenen aan professor Djalali;
 - 2° via een gecoördineerde aanpak met Zweden er bij de Iraanse regering op aan te dringen dat professor Djalali onmiddellijk en onvoorwaardelijk wordt vrijgelaten, tenzij er een nieuw, eerlijk proces in de openbaarheid en met alle rechtswaARBorgen wordt gevoerd;
 - 3° in alle contacten met de Iraanse overheid het respect voor de mensenrechten op de agenda te zetten en te pleiten voor een onmiddellijk moratorium op de toepassing van de doodstraf, met inbegrip van het gebruik ervan tegen jeugdige delinquenten, als een fundamentele stap in de richting van de volledige afschaffing ervan;
 - 4° deze aangelegenheid met spoed aan te kaarten bij de Hoge Vertegenwoordiger van de Europese Unie voor Buitenlandse Zaken, Josep Borrell, en vervolgens te laten agenderen op de eerstkomende vergadering van de Raad Buitenlandse Zaken van de Europese Unie.

Orry VAN DE WAUWER
Joris NACHTERGAELE
Katia SEGERS
Emily TALPE
Jeremie VANEECKHOUT